

NAŠ TEDNIK

GLASILO KRŠČANSKE LJUDSKE STRANKE

1. leto

V Celovcu, dne 16. novembra 1949

Številka 10

Dolžnost malega naroda

Sodobni svet rad misli v številkah in naj pomenijo te številke število prebivalstva, denarne svote, kilograme, metre ali litre. Še človeka že umejo izraziti v golih številkah. Okoli števila in količine se danes suče vse. Za tem pa, kaj v resnici tiči za številkami, za kakovostjo ali kvaliteto pa se redko vprašamo.

Zato je danes tako težko biti član malega naroda. Ceni se bolj količina kot kakovost. Čim večje pa je kako ljudstvo, čim močnejša je kaka stranka po številu, tem večja je nevarnost, da ostane od tega ljudstva in od take stranke golj še prazna številka brez vsebine. Ljudstvo ali stranka se tako ponižata v navadno maso brez načel in jasnosti, kot diktature enega ali nekaterih je s tem pripravljena.

Majhni smo po številu. Tem lažje smo zato veliki po kakovosti. Redke so danes osebnosti, izklesane duhovno; srčno in razumsko. Kjerkoli pa so, tam so kakor svetilniki, ki žarijo in razsvetlujejo temo. Narod, ki šteje veliko mož in žen, notranje uravnovešenih in izobraženih, tak narod je tudi danes in še posebej v času tolike zmede, breznačelnosti in brezjasnosti nepremagljiv in naj si bi bilo njegovo število še tako neznamo.

Kulturno življenje je bilo doslej dika Slovencev. Za njihovo zemljo so se batile velesile, ker je tolikanj važnega, voljaškega, gospodarskega in prometnega pomena. Slovenska zemlja je prstan Evrope, je dejal že pred stoletjem Valentin Vodnik. Kljuboval in ohranil se je, ker se je izobraževal in učil. Po številu izdanih knjig, mesečnikov in dnevnikov, po svojih kulturnih prireditvah je razmerno prekosil svoje nemškega sosedo. Še za trpljenje vojnih in povojnih let je ohranil toliko materialne sile kot le redko drugo ljudstvo.

Tudi vprašanje koroških Slovencev je bilo vedno vprašanje njihovega kulturnega dela. Zadnje volitve so pokazale resno, česa uvaževanja vredno dejstvo: Kjer je zaspala prosveta ali zašla na stran, postaja ljudstvo plen nemškega socializma. Pred dvajsetimi leti še smo bili šestnajst zavednih slovenskih občin s slovenskimi župani. Razven treh imajo danes vse socialistično večino. Tako drvi še nedavno prosvetno razgibanost in žilavo ljudstvo iz narodnega idealizma v brezbarvni materializem. Na mesto mož-korenin in velikih mater nastaja samo še brezoblikovna, prazna masa. Zakaj? Ker je zamrlo kulturno delo! Lepa pesem je utihnila, odse si je svojila plesna muzika, dobre knjige so redke, sestanke so nadomestili „mitinzi“ ali pa celo že „Dorfgemeinschaft“.

Prazna srca, plitve duše, domišljajnost namesto solidne izobrazbe. Odkod naj potem črpamo ljubezen do narodne kulture, kako naj še spoštujemo materialno besedo, zakaj naj se še povežujemo kot bratje in sestre ene družine? Česa naj se še zavedamo, da bomo narodno zavedni?

Krik bodijo te vrstice do vas, ki ste blage volje. Naj naše ljudstvo ne izkravi! Še tli v njem želja po lepem in plešnem, po dobroti in resnici. Vsaka želja na deželi to izpoveduje. Na delo, na resnično prosvetno delo! Napolnimo pet posodo, naše duše in naša srca, s svetlim idealizmom samim sebi v blagor, potomecem za vzor, Bogu v čast!

Nova deželna vlada

Dne 14. nov. je bila v Celovcu izvoljena nova deželna vlada z dosedanjim deželnim glavarjem Wedenigom na čelu.

Glavarjeva namestnika sta Ferlič in Krasnig, prvi ljudske stranke, drugi socialistične.

Vlada je bila z odobravanjem sprejeta in v svoji izjavi zahteva čim prejšnjo sklenitev državne pogodbe in zagotovitev meja.

Socialistično glasilo se pa ob tej priliki spet spuša v staro oguljeno zavijanje in laži, da na Koroškem Slovencev kar ni več ter imenuje slov. stranki, ki sta pri volitvah nastopili — iredentistični. Če Slovenec na Koroškem terja svoje narodne pravice — je iredentist; če glasuje za kako nemško stranko, ga pa gospodje nimajo več za Slovencea.

Ali to pomiritvi dežele in mednarodnim zvezam koristi, bomo še videli.

Pogreb dunajskih žrtev v Selah in odkritje spomenika

Na obeh straneh glavnega vhoda v cerkveno lopico sta dva spominska groba s preprostim brezovim križem spominjala mimogredoče na vse rajne Selane, ki počivajo v tujini, to je, na padle vojake in one, ki so pomrli v tujini kot izseljenci ali v ječah in taboriščih. Od nedelje 6. novembra dalje pa groba nista več prazna, marveč hranita v sebi telesne ostanke onih trinajstih, ki so bili 9. aprila 1943 v Celovcu obsojeni na smrt in po dvajsetih dneh na Dunaju obglavljeni. Kärntner Zeitung z dne 8. 6. 1943 je objavila razglas, ki je bil nabit tudi na oglasni deski celovškega deželnega sodišča. Glasilo se: Višji državni pravdnik pri ljudskem sodišču v Berlinu razglasi: Oni, ki so bili 9. aprila 1943 od ljudskega sodišča zaradi pripravljanja veleizdaje in podpiranja sovražnika obsojeni na smrt in trajno izgubo državljanstvih častnih pravic, to so: Tomaž Olip, 29 let star, Jakob Oraže, 40 let star, Franc Gregorič, star 41 let, Franc Pristovnik, 32 let, Florijan Kelih, 34 let, Urh Kelih, 30 let, Jernej Oraže, 40 let, Janez Oraže, 17 let, vsi iz Sel. Dovjak Janez, 37 let star, iz Borovelj; Franc Weinzierl iz Suhe, 30 let star; Jurij Pasterk, 40 let star, iz Lobnika; Mihael Zupanc, 33 let, iz Obirske; Marija Olip roj. Zupanc, stara 30 let, iz Železne Kaple —

so bili usmrčeni. Ti obsojenci so v vojni v nemškem Kärntner Gau pripadali komunistično usmerjenim oboroženim tolpom in so hoteli dele dežele od rajha odtrgati. V ta namen so morili Nemce, ropali v kmečkih hišah in strahovali rajhu zvesto prebivalstvo.

Kdor pozna obsojence in ve, kako mirni, pošteni in vsakega zločina nezmožni so bili n. pr. Francej Gregorič, Francej Pristovnik, Uhr in Florijan Kelih, Jurij Pasterk, kako je n. pr. Jakob Oraže želel ostati do konca vojne prikrit, kako so drugi skrivače le iz usmiljenja podpirali — se mora pač za glavno prijeto in vprašati: kje so ti reveži morili Nemce, ropali in strahovali ljudi?! Če so prišli s kazenskim zakonom navskriž, — bi mogli biti kaznovani z zaporom ali ječo, smrtne kazni pa zares niso zaslužili! Toda sovražstvo do Slovencev je namestniku Gauleiterja, Pototschniggu, na zborovanju v Borovljah narekovalo besede: „Wir werden ein Exempel statuieren“ t. j. pokazali vam bomo na enem primeru kaki znamo biti! Ne dolgo navrh 9. aprila 1943 so res pokazali, kaj zmorejo. Vsa javnost, ki je še imela malo čuta za pravico, se je takrat zgrozila, ker je čutila, da je obsodba na smrt krivična.

Trupla usmrčenih so zagreblili na dunajskem centralnem pokopališču. Po

zlonu nacistične strahovlade je grobove vseh žrtev lepo oskrbovala dunajska mestna občina. V soboto 5. novembra je pripeljal avto telesne ostanke vseh trinajstih skupno v štirih krstah v Seleh, kjer so ostale čez noč na mrtvaškem odru v občinski hiši. V nedeljo so avtobusi pripeljali k pogrebu mnogo zunanjih gostov in ti so z mnogoštevilnimi domačini tvorili dolg sprevod od občinske hiše do cerkve. Vencev in šopkov je bilo v sprevodu nad 100. Med zadušnico je domači župnik Alojz Vauti, ki je leta 1943 z rajnimi žrtvami in drugimi jetniki tudi bival za zamreženimi okni celovškega deželnega zapora, orisal križev pot teh žrtev od krivične obsodbe do Kalvarije na Dunaju. Na tem potu jim je pomagal križ nositi kot Simon iz Cirene le Bog sam, v čigar voljo so se vdali in se z molitvijo krepčali, da so dobro pripravljeni šli v smrt, kakor pričajo njihova poslovilna pisma. V cerkvi je pel domači pevski zbor, čigar tenorist je bil svojčas rajni Husov Francej, zunaj pa so združeni pevski zbori zapeli globoko občuteno 4 žalostinke: „Nad zvezdami, Vigred se povrne, Oj Doberdob in Žrtvam“. Pretresljivo je bilo, ko ob odprtem grobu niso jokali le domači rajni, marveč so se solzili stoteri drugi ob spominu, na kak grozen način so tem žrtvam vzeli življenje. Dve spominski plošči z imeni in slikami rajnih bodeta kazali mesto, kjer so našli v domači zemlji zadnji počitek oni, ki jih je prej sovražna sila vlekla v tujino, da jim tam prezgodaj vzame življenje.

Pa še poseben spomenik bo oznanjal slavo blagopokojnim narodnim mučnikom. Postavljen je vrh vaške trate ob voglu pokopališča. Na kamenitem podstavku stoji kip matere, kateri je v rokav ravno umirajoč omahnil odrasel sin; v njeni drži in izrazu obličja se lepo odraža vsa njena tuga in bol. Kip je iz umetnega kamna; izdelal ga je na Dunaju g. Marijan Matijević, ki je bil pred leti v Zagrebu učenec svetovno-znanega hrvatskega kiparja Meštroviča. Je lepo umetniško delo in bo zato krasil vas in gotovo tudi med tujci vzbujal pozornost.

Po pogrebu je spomenik odkril s kratkim govorom g. dr. Luka Sienčnik, nato ga je domači g. župnik blagoslovil. Ko bi bili že nato izvršili polaganje vencev pred spomenik, bi bil to najlepši zaključek vse žalne slovesnosti. Žal je pa celotno razpoloženje pokvaril zastopnik DF, ki je bral dolgozven govor. Naš list načeloma ne odgovarja na napade proti nam, razen, kadar je resnična potreba. Zato tudi temu govorniku na njegove klevete in podtikanje, ki si jih je dovolil proti naši krščanski ljudski stranki in njenim voditeljem, tu ne bomo odgovarjali. To pa lahko rečemo: ko bi naše zgoraj omenjene žrtve ali Tavčmanov oče vstali iz groba in slišali njegova izvajanja, bi pač odločno zavrnili trditve, da so umrli kot borci za bratstvo in svobodo v smislu komunistične miselnosti. Isto velja za drugega bralca govora g. mladinskega voditelja. Prav mnogi so ta dva govora obsojali kot zelo neumestna. Oba sta s svojima dolgima propagandnima „govoroma“ celo slovesnost bolj pokvarila kot spopolnila. Dobili smo vtis, kakor da naj bo prenos žrtev in odkritje spomenika le ugodna prilika za komunistično propagando pod narodno zastavo. Mi se pridružujemo zaključnim besedam pridige g. župnika v cerkvi: Spomenik naj bo trajen spomin na rajne žrtve, živim pa v opomin, naj se nikdar ne vrnejo več časi diktature, krivice in preganjanja. Mi še pristavljamo: Ne časi hitlerjanske, pa tudi ne komunistične diktature.

Pariški dogovori

V Parizu so se minuli teden sestali zunanji ministri zapadnih treh velesil, da se porazgovorijo o nadaljni usodi zapadno nemške države.

Prevladalo je amerikansko mnenje, da je treba zapadni Nemčiji zagotoviti življensko možnosti in s tem praznoto v gospodarskem in vojaškem pogledu na tem ozemlju izpolniti, ki je nastala po zlomu Nemčije.

Anglija in Francija bi v bistvu pristali na politično in vojaško okrepitev ne pa na gospodarsko, ker jim je ta bila huda konkurenca in jim utegne zopet postati. Radi tega je rezultat teh razgovorov kompromis, ki obstoji v tem, da dobi zapadna Nemčija več samoodločbe v notranjih nemških zadevah. Ta samoodločba se bo še stopnjevala, če bo nemška vlada doprinesla dokake miroljubnosti.

Ministri so ponovno poudarili, da sta bili obe svetovni vojni posledica nemškega militarizma in je radi tega nujno potrebna vsaka garancija od strani Nemčije.

Na gospodarskem polju so se dogovorili, da bodo prenehali s podiranjem

nemških industrijskih podjetij, verjetno pa bodo nad zapadno nemško industrijo izvajali strogo nadzorstvo.

Mohorjani!

Knjige Družbe sv. Mohorja za leto 1950 so izšle. Krasni koledar vas bo kot dober prijatelj spremljal vse leto. Mnogo zanimivega, poučnega in zabavnega hrani za vsakogar. Posvečen je svetemu letu. Tisti, ki ne bodo mogli v večno mesto, bodo na prekrasnih slikah in v berilu občudovali lepote svetih krajev. Ob dolgih zimskih večerih bo domača koroška povest pritegnila nase vso našo pozornost. Našim starejšim, ki že težko berejo, pa je Družba poskrbela molitvenik z debelim tiskom. — Sezimo po knjigah, ki so že našim prednikom blažile srce in bistrile razum. Knjiga je učiteljica, zlasti dobra knjiga. Knjige dobite pri poverjenikih DSM, v župnišču ali pa pri Mohorjevi Družbi v Celovcu, 10.-Oktoberstr. 27. Cene: koledar 5.— S. Večernice 3.— S. Molitvenik 5.— S. Za poštnino je treba plačati 1.— S.

Pri nas na Koroškem

HODIŠE

Znani brezvestniki, ki so prej zlorabljali ime in ugled našega g. župnika za svoje temne propagandne namene, že dobro leto sejejo proti njemu nezaupanje. V zadnjih mesecih pa nastopajo proti njemu v besedi in tisku tako nesramno, da se ne moremo načuditi takemu nizkotnemu zavijanju resnice s sumničanjem, pretiravanjem, podpihovanjem in obrekovanjem. Takih metod nismo bili vajeni niti od drugih naših nasprotnikov iz najbolj razburjenih časov. Sedaj je Cerkev obsodila ta brezvestni tisk in ta brezvestne aktiviste; zato vemo, da je vse to nizkotno zavijanje resnice proti našemu g. župniku in naši duhovščini delo duha laži, ki je pomočnik brezbožnemu, protikrščanskemu komunizmu. Mi od blizu poznamo desetletno postržovalno delovanje našega g. župnika v naši težavni župniji pod mnogostanskimi zamotanimi razmerami in zato ogorčeni protestiramo proti napadom na dušnega pastirja, ki pozna in vrši svoje dolžnosti v zadovoljnost vseh dobrovoljnih Slovencev in Nemcev. Pri nas je navada, da duhovnike nagovarjamo z „Visokovredni gospod“. Po besedičenju in pisarjenju znanih brezvestnikov protikrščanske miselnosti pa bi morali naši duhovniki biti najmanj vredni ljudje. Če se bo avtoriteta Cerkve in naših dušnih pastirjev še nadalje tako brezvestno uničevala, se bodo duhovniki začeli odtegovati dušnemu pastirstvu med nami, redčili se bodo duhovniški poklici in slednjič bomo brez domačih duhovnikov. Narod brez svojih lastnih duhovnikov pa nima več obstanka. Zato se z upravičeno skrbjo ustavljamo poskusom, ki z zlorabljanjem narodnih gesel spravljajo v nevarnost naš narodni obstoj, vzgojo naše mladine, naše pošteno ime, našo krščansko kulturo.

BUHMA PRI DOBERLIVASI

V nedeljo 13. novembra smo spremenjali ob veliki udeležbi Ripejevega očeta k večnemu počitku. Bil je priden in vesten gospodar in družinski oče in je dosegel lepo starost 72. tih let. Žalujemo naše prisrčno sožalje.

GLOBASNICA

3. oktobra je pripeljal Janezov Fric iz Male vasi svojo izvoljenko Zmeščevo Micko iz Podroja v svojo na novo postavljeno hišico, ki smo jo eno nedeljo prej blagoslovili. Svatha je bila številno obiskana in vesela. Toda že prvi dan je kanila kaplja grenkosti na pot njunega življenja. Umrli je prav na dan poroke nevestin stric. Svadbo bi bili gotovo preložili, pa radi vseh pripravljenih stvari ni bilo mogoče. Zjutraj, predno so se svatje razšli, so se udeležili svete maše, ki je bila darovana za pokojne ženi-nove starše.

Ko smo že tu naj omenimo, da si je Fric sam z delom svojih rok postavil v težkih časih gospodarske krize prav lepo in prostorno hišico, na sončnem kraju. Vsa dela, mizarstva in zidarska, je skoro vse sam naredil ob prostem času. To je živ primer, kako si priden in štedljiv fant z zasluškom svojih rok brez „Amerike ali Švice“ pomaga do svojega doma, če ga prav obrne. Žali Bog, da je takih fantov zelo, zelo malo. Veliko jih cel teden dela, kje v gozdovih ali pa kje drugje, v nedeljo pa poženo ves zaslužek po grlu v kakšni gostilni pri „veseli“ družbi pri plesu, kjer se zapravlja poštenje in zdravje.

Fricov primer pri nas ni osamljen. Pograbljenov Janez iz Male vasi si je tudi že postavil svojo hišico in, če le Bog da, se bo spomladi naselil v njo s svojo pridno ženkico. Isto bi vedela povedati lična hišica Zmeščevega Šurša v Podroju, ki tudi že stoji in priča, kaj zmore priden in varčen fant. Spomladi, če ne prej, bo tudi on lahko pripeljal svojo izvoljenko v nov sončni domek. Krtova hišica na ovinku pri carinarnicah bo tudi tja do spomladi gotova in bodo potem prišli na svoje. Le mežna-

rija se nekaj otepa in čaka že par let zeta ali koga, da jo bo prišel „pocimprati“. Zadnje čase se pa zdi, da bo moral Noe pohiteti, da bo še kaj pomagal, ker se že par dni sem sliši sumljivo razbijanje kladivom in pribijanje novih oken. Vsekako se naša vas modernizira na stavbenem področju.

V nedeljo 23. oktobra sta si obljubila zvestobo do groba Metajdlova Tilka iz Male vasi in Moserjev Andrej iz Podroja. Svatovanje je bilo v gostilni pri Paherju številno obiskano od svatov pa tudi od oknarjev. Obema paroma želimo sreče in božjega blagoslova v novem stanu.

Naslednji dan so se pa pri Paru spet vrteli. Zilanova Ančka iz Čirgovic se je tudi odločila za šentlipške hribe. Kar nič ni porajala za pesmico: „Ne bom se možila na visoke gore...“ Zvezala se je v svoji fari v Šmihelu, rajat je prišla kar k nam. Pač dobro ve, da pri nas vse rado raja, staro in mlado, bolno in zdravo. Že sedaj pravijo, da je treba pohiteti z plesnimi prireditvami, ker prihodnje leto, ko bo sveto leto, bo „baje“ z vsemi plesi konec. Zato pa: „Le naprej, oj, le naprej, dokler je še muzke kej!“ Če se kje s kako kislico ponujajo, ko rešev pijo, pa morajo biti že „mehi“ zraven, drugače pa „douta“ ne gre.

30. oktobra, na praznik Kristusa Kralja, smo gledali pri nas na odru lepo igro „Triglavska roža“. Igralci so kar dobro rešili svoje vloge. Od gozdnega moža, ki je tako strahovito tulil in smrčal, pa tja do ubogega Gregca, ki je tako milo jokal in klical na pomaganje, ko ga je kosmatinec držal za vrat. Take igre so res pametno razvedrilo in dajo človeku pametnih in dobrih misli.

V sredo 5. oktobra smo pokopali Zmeščevega strica Ferdinanda Petek. Imel je težko in neozdravljivo bolezen

raka na želodcu. Dosegel je 66 let starosti. V soboto nato, 8. oktobra, pa smo spremili na zadnji poti Mekjakovo Mojco iz Male vasi, ki je siroto v 69 letu starosti Bog poklical k sebi. Na dan vernih duš smo pa pokopali Heleno Čolj, doma iz Podroja. Drobnica ženica so si želeli, da bi jem zapeli na zadnji poti novi zvonovi. Par tednov prej so govorili in naročali: „Da boste meni „fejst“ zvonili, ko bom umrla“. Njihova želja se jim je popolnoma izpolnila. Pogreba se je udeležilo veliko ljudi. Ko smo šli na pokopališče, se nam je zdelo, da gremo na cvetoč vrt ne pa k mrzli in črni jami, tako je bilo ta dan naše pokopališče okrašeno s cvetjem in venci. Gospod naj da pokojnim večni mir, sorodnikom in prijateljem pa izražamo naše sožalje.

BOROVLEJE

Za Martinov semenj v petek smo imeli tudi v Borovljah sneg, ki je nekoliko zmanjšal obisk prodajalcev in kupovalcev. Med veselim živčavom, ki ga je povečalo vpitje otrok in mukanje ter blejanje živine, si se mogel uživati v pravi semenj. Za oči in za želodec koristnega je bilo vsega dovolj. Marsikdo je obračal denar na vse strani, da bi ga prav obrnil. Gledal sem dečka, ki je hodil od krame do krame. Pasel je živino pri stricu pa je dobil nekaj „okroglega“. Ni se mogel odločiti, kaj naj kupi: orglice, ki tako lepo pojo, coklice, klobuček ali nožek. Prišla je na pomoč „krstna otrca“, ki je na semnju prodala kravo in malemu pripomogla do zelenega klobučka, sam pa si je lahko kupil „orglice“. Blago vseh vrst, orodje za polje in dom, sladkarije in druge drobnarije so bile rastavljene po stojnicah. Vendar je bilo opaziti, da manjka denarja, da so časi dragi in je treba varčevati.

Zakaj pa imamo prav za „Martinovo“ v Borovljah semenj? Zato, ker je škof sveti Martin patron naše farne cerkve. Ali ga dro poznate?

Mladi naj si ga predstavljajo kot vojaka na konju, otroci in starejši pa kot škofa s pitano gosjo poleg sebe. Kako bi pa tudi spoznali mali Finčki, ki še brati ne znajo, svojega patrona, če ne prav po tej goski. Sv. Martin je zelo

česčen in spoštovan svetnik. Zlasti v vinorodnih krajih Martinovega dne teško pričakujejo. Saj pravi pesem:

Prišel bo svet Martin
v naše gorice,
z mošta bo storil vin,
z vina petice.
On ga bo krstil,
jaz ga bom pil.

Sv. Martin je bil rojen na Madžarskem kot sin poganskih staršev. Skrivaj pa je rad zahajal med kristjane. Že 15 let star je moral k vojakom. Ni se vdajal pijančevanju, kantanju kot drugi vojaki, ampak je pošteno živel. Nekoč je v hudi zimi srečal pol nagega siromaka, ki je lepo prosil vbogajme. Martin pa je bil brez denarja. Ni dolgo premišljeval. S sabljo je presekala lepi vojaški plašč na dvoje in dal polovico beraču. Ponoči pa se mu je prikazal Jezus ogrnjen z njegovim plaščem. Odslej se je še bolj potrudil in še lepše živel. Ko je bil star 18 let je pustil vojaščino in se dal krstiti. V Toursu na Francuskem je živel skupaj s svojimi učenci. Tam je ustanovil tudi samostan. Postal je tudi škof, a še vedno je bil dobrosrčen, ljubezniv in krotak. Ko je bil star 81 let, je na tleh na pepelu umrl.

V izbi v soju sveč, med rožami mrlič. Kropil in molit hodi staro in mlado. Lepa naša navada se je hvala Bogu še ohranila živa. Med ženkami, ki prihajajo, zagledam tudi staro Nano. Vseh oči se obrnejo vanjo, češ „zakaj pa si tako strgana in umazana?“ Siroti je nerodno. Vaške ženske ne vedo, da roka nič več prav ne dela, da trudno, oslabelo oko ne vidi vdeti šibanke, da ima noge vse zatekle in v ranah, da je v kočici ob gozdu čisto sama, zapuščena. Sram naj nas bo vseh, ki ne pomagamo. Ne živimo v obilju, a od tega, kar imamo, bi lahko dali kako malenkost. Tople nogavice, rokavice ali copate bi ji tako prav prišle. Ali včasih skledica dobre juhe, hlebeček belega kruha, lonček kave bi siroti tako dišalo. — Tako pa nekako s prezirom gledamo nanjo, namesto da bi ljubeznivo pomagali. Kje ste, dobra srca!

Sveti Martin pa prosi: „Pomagajte, darujte za uboge in potrebne, s tem v svoje hiše kličete božji blagoslov.“

HRENOVČE PRI ŠMARJETI

V nedeljo, dne 13. t. m. smo proznavali pri Sternovih v Hrenovčah ženitovanje sina Lorenca Skofič in Amalijske Strökl iz Sinče vasi. Ker je Sternova in Ströklnova družina zelo priljubljena in ugledna, se je praznovanja in veselice razen številnih povabljenih gostov udeležilo tudi mnogo znancev in prijateljev. Mladi par se bo nastanil na nevestinem domu, kjer bodo hišo v kratkem povečali, kakor smo slišali. Želimo torej mnogo sreč in zadovoljstva na novi življenjski poti!

(Nadaljevanje na 3. strani)

POZOR!

NAROČNINO BOSTE LAHKO PLACALI PO POLOZNICI, KI BO SE TA MESEC PRILOŽENA LISTU.

POSAM. ŠTEVILKA STANE	0.40 S
MESEČNA NAROČNINA	1.60 S
ČETRTLETNA NAROČNINA	4.80 S
LETNA NAROČNINA	19.20 S

Prosimo, poravnajte naročnino čim prej, da premostimo finančne težave.

da v teku nekaj tednov to zdravilo umori jetiko. Ker je to le DP-zdravnik, so mu oblasti prepovedale zdravljenje. Vendar se množično bolnikov kar zgri-njajo okoli njega in tudi delni uspehi so dokazani. Po zdravnikovem mnenju je za popolno odstranitev jetike potrebno šest tednov.

Tudi IRO se zanima za to odkritje in je pripravljena podpirati dr. Remml-a.

JUGOSLAVIJA

V Jugoslaviji se vršijo vojaške vaje in to zlasti ponoči. Politiki se bojijo kominformskih padalcev. Poklicali so mnogo rezervistov, katere hočejo natančno izvežbati za obrambo proti napadom, ki bi jih mogli na različnih krajih izvršiti padalci. V Beogradu so zlasti zaskrbljeni, kaj bo s 600.000 sovjetskih državljanov, ki so svojčas bežali. Ti imajo možnost vrnitve v domovino, vendar je vprašanje, če jih ruska vlada ne bo izrabila za podobno razdiralno delo, kot ga je nekoč vršila peta kolona.

Kaj delajo in kako živijo drugod po svetu

AVSTRIJA

Zanimive, a strašne so številke, ki jih izpričuje uradno štetje glede ločitve zakona. V letu 1948. je število ločenih zakonov doseglo višek: 14.126 zakonov je bilo ločenih, 37 je bilo neveljavnih in 57 razveljavljenih. Vzrok ločitve so bili zlasti: prelom zakonske zvestobe, zakonske motnje in ločeno življenje zakonskih. Brez otrok je bilo 6484 omenjenih zakonov, 6609 jih je bilo z enim ali dvema otrokoma, 877 s tremi ali štiri otroki in 192 z več otroki. V 689 primerih sta zakonca obhajali že srebrno in en primer je, ko sta se ločila z zlato poroko.

Koliko nesrečnih otrok, žena in mož!

LIEZEN

Precej čehoslovaških beguncev je na Štajerskem. Med njimi se je ustanovila skupina, ki nosi ime „META“ in si postavila cilj izdajati protitotalitarna dela. Njen znak je golobček miru, ki leti čez „železni zapor“. Ta znak ima že svojo zgodovino iz čehoslovaškega podtalnega gibanja, ki je imelo zvezo z Masarykom. V različnih jezikih se razmnožujejo dela METE.

V Parizu pa izhaja češki list „NAV-RAT“, ki veže raztresene Čeha v tujini.

ANGLIJA

S prva je bilo odloženo, da se bodo volitve v spodnjo zbornico vršile že jeseni. Attlee pa tega ni dovolil. Verjetno se bodo vršile 6. julija 1950. Na isti dan pred petimi leti, so se prav tako vršile volitve. Podržavljen je jeklene industrije se bo najbrž izvršilo še pred volitvami.

Na dan vseh svetnikov so se vrnili menihi karmeličani v svoj stari samostan v Kent pri Londonu. Samostan je bil ustanovljen l. 1247. in ga je kralj Henrik VIII. 1538. razpustil. V slav-

nostni procesiji so se po 400 letih spet menihi vrnili na svojo lastnino.

RUSIJA

Ruski zunanji minister Vyšinski je pred UNO izjavil, da Sovjetska zveza nima nikake zaloge atomskega orožja. Vso atomsko silo namreč izrablja v svojem gospodarstvu in nikakor ne v oboroževalne namene. Po poročilih iz Sibirijske so sedaj razstrelili neko pogorje, da bodo preusmirili tek nekaterih voda. Vyšinski je dejal, da so zmogli s pomočjo atomske sile prestaviti gore, puščave spremeniti v rodovitno polje, džungle presekati in vzpostaviti blagostanje tam, kamor 1000 let ni stopila človeška noga.

SLOVAŠKA

Naraščujoča strahovlada v Pragi je povzročila v mnogih vaseh kmečke vstaje. V precejšnjih krajih Slovaške so zato vpostavili policijsko uro. Vlada je odredila motenje službe božje. Oddelki stražnikov pa so se temu odloku uprli in stopijo na strani ljudstva. V Drahovcah so komunistični vodje med mašo vdrli v cerkev in hoteli iz nje izgnati zbrane vernike. Pogumno ljudstvo pa je motilec službe božje pognalo iz sve-tišča. Za kazen pa so 170 vaščanov odpeljali za nedoločen čas neznano kam. Ker ljudstvo ne preneha obiskovati cerkva, so oblasti ukazale, naj njihovi somišljeniki nesejo v cerkev pse in mačke, da bodo motili službo božjo, oni pa naj med opraviлом kadijo in igrajo karte.

SOLNOGRAD

Jetični bolniki v sanatoriju Parsch pri Solnogradu dva dni niso hoteli jesti, da so prisilili oblasti, ki naj bi jim še v naprej pustile zdravnika dr. Remmel-a. Omenjeni zdravnik, sudet. Nemec, je odkril zdravilo „totalin“. Men-

† Franc Katnik

Preteklo nedeljo je umrl v elizabetinski bolnišnici prečastiti gospod Katnik Franc. Pokojni je bil trdna Ziljska korenina. Rodil se je 28. oktobra 1858. v Ziljski dolini, pri pd. Bicarju, kot sin Jožefa Katnika in Urše, rojene Kronig iz loških Rut. Njemu, ki se je po dokončanih gimnazijskih študijah odločil za duhovniški stan, ima se gotovo bistriška župnija zahvaliti, da je za njegovo smela praznovati do danes še dve nove maši.

Preč. g. Franc Katnik je izpolnil celih 91 let. Bil je starosta vseh duhovnikov krške škofije. Kot kaplan je deloval v Spodnjem Dravogradu, bil nekaj časa v Ettendorfu, v št. Vincencu in kot spovednik na Višarjah. Kot kano-nik je pri Gospe Sveti pred šestdesetimi leti oznanjal božjo besedo v slovensčini. Služboval je tudi v ziljskem Stefanu, v Gorjah, na lepi Dholci, na Druci in nazadnje v Blačah.

„Mir“ glasilo koroških Slovencev, ki ga je urejeval tedaj Andrej Einspieler, je poročal v avgustu leta 1882 iz spodnje Zilje sledeče:

„Kratko hočem popisati svečanost, ktera se je na Bistrici obhajala 6. avgusta tega leta. Novoposvečeni mešnik, Franc Katnik, so ta dan peli tukaj svojo prvo sv. mašo. Ta svečanost je bila za Bistrico tem znamenitnejša, ker, kar se ljudje spominjajo, ni bilo še tukaj take svečanosti. Pričela se je cerkevna slovesnost ob pol desetih. Od Bicarja, rojstne hiše novomešnika, se je pomikala med zvonjenjem zvonov in gromenjem možnarjev, dolga, dolga procesija. Bilo je udeležencev pet do šest tisoč. Spremilo je gospoda primicijanta pet duhovnov, vsi v cerkveni opravi. Na veselem, prijaznem hribu, ki se imenuje „Štofla gorica“, blizu cerkve je bil postavljen oltar za daritev sv. maše. Prišedši na ta hrib, novomašnik zapoje latinsko himnus ali pesem: „Pridi Sv. Duh“, potem pa stopijo č. g. Franc Rup, župnik iz Sent Jurja, na leco in govorijo tako krepko in ginljivo, da se je rosilo marsikatero oko. Veselja pa je srce igralo, ko si pogledal ljudstvo, po-božno in pazljivo poslušajoče, zbrano po prostornem hribu — glava pri glavi — iz vseh krajev Ziljske, Kanalske in Rožne doline. Po pridigi pričela se je sv. maša, katero so peli g. novomašnik glasno in gladko. H koncu pa je bil „Te Deum laudamus“. Po dokončani službi božji snidli smo se pri „Kandolfu“, kjer je bil obed pripravljen za svate. Ni mi treba praviti, da smo bili vsi židane volje. Napitnica se je vrstila za napitnico. Napivali smo zdravico g. novomešniku, z navdušenostjo pa smo se spomnili pri tej priliki svetega Očeta, papeža Leona XIII., in višega pastirja

knezoškofa Petra... Navdušeni „živjoklici“ so doneli iz ust veselih svatov. Narodne in slovenske pesmi so se prepevale do poznega večera. Tako je minula slovesnost, katera nam ostane v vednem spominu.“

16. julija 1947 je obhajal ta novomašnik iz leta 1882. petinšestdesetletnico svojega posvečenja v mašnika. Škoda, praznoval je ta redki jubilej v Celovcu v cerkvi sv. Lovrenca in tisti tisoči iz ziljske, kanalske in rožne doline, ki so se zgrinjali okrog njega kot novomašnika na Štofli gorici, mu niso mogli zape-ti navdušen: „Novi mašnik bod' pozdravljen.“

Pred 24 leti je stopil preč. g. Katnik v pokoj, ki ga je užival pri šolskih se-strah v št. Jakobu in doma na rojstnem domu. Rajni se je rad spominjal svojega „pastirovanja“. Bil je skoro do zadnjega krepak, ziljska grča. Bog mu bo zvesto službovanje, prijaznost in dobrosrčnost do ubogih poplačal z večnim veseljem.

Naj preč. gospod župnik v miru po-čiva! Molimo zlasti bivši farani za pokoj njegove duše.

(Nadaljevanje z 2. strani) PRI NAS NA KOROŠKEM SVEČE—BISTRICA

Če greš iz Bistrice v Sveče ob cesti, obstojiš začuden pred prenovljeno kapelico Matere božje. Zanimarjena je precej dolgo stala ob vhodu v vas in prosila popravila. Brata Potočnik z Mač pa sta se zaobljubila, če prideta srečno iz ujetništva, da kapelico popravita. Si-cer so Ukelnova mati pridno skrbeli za rože, prte in sveče, a kaj pomaga, če zunanost ni bila lepa. Vneti za božjo čast so že sami hoteli dati kapelico popraviti, a brata slikarja sta jo prehi-tela.

Glavna slika je „freska“ in predstav-lja Marijo vnebovzeto med angeljci. Eden se ji skriva celo pod plašč, drugi pa se veselo sučejo okoli nje. Na straneh pa sta sliki apostolov, prvakov Petra s ključmi in Pavla z mečem. Delo se je našima domačima slikarjema lepo posrečilo. Na žegnansko nedeljo so ka-pelico blagoslovili in od tam v sprevodu odšli v cerkev k slavnostni maši.

Tudi porok imamo precej. Pred krat-kim sta se poročila Hans Bankmüller z Marijo Kerše v Svečah, v nedeljo pa na Bistrici naš pridni prismonoša Karli, ki je bil že doslej vedno dobre volje, od zdaj naprej bo pa še bolj. Obema paro-ma prirčne čestitke!

V nedeljo so se v Svečah zbrali lovci iz Spodnjega Roža. Okoli 40 se jih je pripeljalo. Postrelili so okoli 25 zajcev zunaj, potem pri Adamu pa gotovo še

več ni še kako „lisičko“ zraven. No, dobro so se imeli in zmenili so se, da še pridejo skup.

ST. LENART PRI SEDMIIH STUDENCIH

Še nikoli se nismo oglasili, zato pa je sedaj res čas, da se oglasimo. Imamo namreč nekoliko več časa, kajti vso poljsko delo je minulo in tudi sneg že krije našo okolico. Prijetno je že pose-dati okoli peči, zunaj je mrz in boji-mo se, da bi zmrznili.

Volilna burja je pri kraju. KLS je dobila kar lepo število glasov, a s to številko še nismo zadovoljni, toda delo se je začelo in bo šlo stopnjenma na-prej. Predrli smo ledino in sedaj gremo našemu cilju nasproti. Marsikatero smo morali požreti, toda tudi to je šlo mimo nas in sedaj imamo spet nekoliko, bolj mir.

V naši fari imamo dober cerkveni zbor, ki ga vodi naš najmlajši in sicer Uštinijev Lojzi. Da pa pevec niso kar tako, so pokazali 2. oktobra, ko so peli v radiju. Oddaja je vzbudila pri vseh fa-ranih veliko zanimanja, kajti to ni vsak dan, da se kak podeželski zbor og-lasi v Celovcu, posebno še tak, ki ima najmlajšega organista na Koroškem. Dobro so se odrezali in kakor je slišati, nam bodo spet zapeli.

6. novembra pa je bila naša vesela družina v Celovcu, kjer je imela svojo oddajo. Res dobro so jo „vozili“ in upamo, da se bodo še kaj oglasili. Po-sebno dober je bil trio iz Radne vasi, ki nam je prvovrstno zaigral nekaj koma-dov. Pozabiti pa tudi ne smemo našega ženskega dueta Majerici Terezije in Ma-rice Kvančnik pohvaliti, ki sta tako le-po zapeli, da smo se vsi čudili.

Toda še marsikaj zanimivega je pri nas. Odprli smo tudi novo gostilno na Strmcu pri znani priljubljeni družini Ojcl p. d. Arih. Tudi zlato poroko sta obhajala Spitzerjeva iz Ločila. V Radni vasi pa obhajata 35. obletnico svoje po-roke znani krojač Dermutz in njegova žena. Obema paroma želimo še nadalje na njihovem življenjskem potu obilo božjega blagoslova.

Tudi smrt je posegla med naše naj-mlažše. V pondeljek je umrl naš an-geljček Karl Krobat. Komaj par dni je živel in že ga je Bog poklical iz te solzne doline. Njegovim staršem isk-re-no sožalje, toda naj jih tolaži zavest, da imajo pri Bogu enega priprošnjika več.

Kakor vsako leto, tako so tudi letos obhajali otroci svoj dan „šmartno“. Že dolgo prej so zbirali denar in mošt za godca. Tako se še vedno obhaja stari narodni običaj, ko naši pastirji malo zarajajo in pokažejo koliko že znajo.

PODJERBERG

(Zlata poroka)

Pred petdesetimi leti so pisali Krajn-cov Hani iz Celovca za vsakega Jerbe-

žana kratek verz in za Adama ob poro-ki tedaj sledeče:

Pozdravim mladega Adama,
opomba pa ta mu bodi dana:
naj ne pušča Eve same,
da ne posluša zlodeja v kači
sicer nam še cel Jerberg spači.“

Pa ta Adam so zvesto držali obljubo in tako je obhajal z ženo Zefo to nede-ljo svojo zlato poroko, v krogu svojih otrok in vnukov, v krogu tudi dobrih sosedov. Marsikdo se je spomnil, koliko sta storila za svoje in za sosede v teh dolgih petdesetih letih in koliko sta tudi trpela, saj je življenje delavni dan — ta zemlja pa dolina solz. Pa je rekel še čili oče, da se spominja samo lepih dni in da se vse drugo lahko pozabi. Zdi se mu, da je bilo šele lani, ko je šel k po-roki in vendar je že 50 let vmes.

Sosedov Hanzl jima je takole dekla-miral:

K poroki zlati srčna ta voščila,
naj želja vsaka se Vam bi izpolnila,
mir in zdravje čuvaj Bog,
obvaruj Vaju vseh nadlog,
da še biserno poroko bi praznovali,
to želi Vam Vaš sosed mali.

Vsi pa Vama kličemo še na mnoga leta!

Kot zvestima bralcema „Našega ted-nika“ se pridruži čestitkam tudi ured-ništvo!

SV. JAKOB V ROŽU

Umrl je mož

Dne 9. novembra smo spremljali na zadnji poti enega naših najboljših mož, Anatona Kravcarja, pd. Kravcarja v št. Petru. Rajni je dosegel 74 let. Bil je med našimi vzornimi gospodarji naj-vzornejši. Vse svoje življenje je posvetil delu in molitvi. Pred 25 leti se je udu-žil v apostolstvo mož in častil nedelje kot redko kateri izmed nas. Svojo dru-žino je že pred dvajsetimi leti posvetil presv. Srcu Jezusovemu. Zato je bilo idealno tudi njegovo življenje v družini, sosesčini in v narodu. Redno vsak večer se pri Kravcarju molil rožni venec, Kravcarjeva družina je pravi zaščitnik šentpeterske podružnice. Še vsak izmed šentjakobskih duhovnikov se rad mudi pri gostoljubnih in dobrih Kravcarjevih. Malim je rajni rad pomagal, kakor je le mogel. Rečežev nikdar ni odganjal od hiše. Zato pa je njegov dom trden in gospodarsko močan. Svojemu narodu je bil zvest v dejanju. Redno je naroče-val in bral naše liste in knjige in se udeleževal narodnega življenja v občini, društvu, posojilnici in pri volitvah. Na zadnji poti ga je spremljalo izredno šte-vilo moštva. Številni pogrebci so s sol-zami v očeh spremljali poslovilne bese-de preč. g. dekana. Naj rajni Kravcar-jev oče uživa večni mir pri svojem Go-spodarju! Kravcarjevi družini izreka-mo naše iskreno sožalje. Spomin vzor-nega moža in očeta bodi njej in nam v uteho in v posnemanje!

CELOVEC

Vzpostavitev letališča

Še zmeraj tam za glavnim pokopa-liščem v Celovcu kaže letališče svoje razdejvanje. Spominjamo se še, da je bi-lo poškodovano zlasti januarja 1944. in zelo tudi spomladi l. 1945. Od svojega postanka je bilo važna oporna točka zlasti za tujski promet. Drugo leto se bo obhajala 40-letnica, odkar je bilo zgrajeno. Za bnovitev zračnega pro-meta v Avstriji je tudi celovško leta-lišče važnega pomena. Mnogo letovi-ščarjev iz prekomorskih dežel bo tako v kratkem času moglo na Koroško. De-žela pa bo na ta način dobila nov vir dohodkov.

OBOROŽEN NAPAD ROPARJEV V PODROŽICI

V soboto, dne 12. nov., ob 1/9 uri zvečer se je izvedel na Italika Scagnetti-ja, delavca v tamošnji tvrdki opeke, oborožen napad.

Maskirani roparji so namreč vdrli s pištolami oboroženi v njegovo stanova-nje, ki je bilo tedaj še odprto. Scagnetti se ni dal prestrašiti, je takoj spoznal namen presenetljivega obiska in se je takoj zoperstavil roparjem. Prišlo je do pretepa, med katerim je bil Scagnetti ranjen na levi roki s strelom. Medtem so se roparji zbal, da bi radi poka ne vzbudili pozornosti sosedov in so zbe-žali.

Sumi se, da so Scagnettija napadli radi tega, ker je imel višjo svoto de-narja pri sebi in stanovanju.

Lea Fatur:

Matjažek

(Nadaljevanje)

Od omar za konjsko opremo se nekaj premakne. Čelne kolute držeč v rokah stopi pred Mahmuda plečat mož, močne glave, z gostimi kostanjevimi lasmi, v platneni obleki sužnjev. Mahmudu po-stane nekam čudno. Iz oči, ki strmé vanj, lije toplota in ljubezen — nikdar ne pogleda beg tako svojega sina. Za-čuden hoče vprašati: „Kdo si?“ Pa ga preseneti mož z vprašanjem?

„Deček, čigav pa si?“

Glas — kaj ni iz nočnih sanj? Trese se kakor v pričakovanju... Neka ob-mama zvrta Mahmudu glavo. Toda zavé se smešnosti položaja: To je njegov su-ženj, ki izprašuje svojega gospodarja... Ponosi se: „Jaz sem begov sin — in ti si suženj, ki ga je poslala moja teta.“

Onj je razumel. Zar v očeh mu uga-sne, skloni glavo in vzdihne: „Begov sin!... Oprost! Nisem videl obleke in orožja; videl sem samo obraz in sem mislil, da stoji pred menoj Matjažek.“ „Matjažek...“ Mahmud se strese. Kaj ga ne kličejo osebe iz sanj s tem imenom? Suženj pojasni: „Matjažek je moj sin, ki so mi ga uropali Turki; bil bi ravno tvoje starosti.“

V Mahmuda udari nekaj nevidnega: Temu je bil odpeljan deček, on pa je tr-dil takrat, ko je prišel iz Bosne, da ni Mahmud... Jeza se dvigne v njem na

sužnja, reveža, ki misli, da je sin boga-tega bega iz Valjeva njegov sin. Mrko reče Mahmud:

„Osedlaj mi, suženj, onega konja!“ In odhiti iz konjušnice.

Bodi češčena presveta Trojica!

To je torej spet tisti vodnjak, ob ka-terem je premišljeval Mahmud svoje doživljaje; to je spet tisti vrt, v kate-rem se je igral z malo Leko in sta mu nagajala Hafis in Mufi; to so tista dre-vesa in grede tulipanov, tisti grmi in loki rož... To je tisto — in vendar je vse drugače: iz malega dečka je zrastel mladenič, ki je že dokončal vojaško šo-lo v Carigradu; drevesa in grmi so se razkošatili, Hafis je že oženjen, Musta-fa ženi jo in mala Leka ne hodi več raz-krita. In on, Mahmud? Prosta mu je pot do vojaške in dvorne službe. Sultan, sil-ni Mohamed II., ki je podjarmil Bosno in Srbijo, ki je osvojil Carigrad in pol-no drugih mest in držav, ta mogočni sultan mu je naklonjen. „Ves je pasji,“ pravijo, „pa kogar ima rad, temu gre dobro.“ In ded, veliki vezir! Najvišjo stopnjo za sultanom prerokuje vnu-ku... In roko sultanove hčere! In on, Mahmud? Ni mu za slavo orožja, za kr-vave bitke in morije, mami ga tiho živ-ljenje učenjaka. Domov je prišel, da posluša materino in očetovo besedo, preden se mu odloči pot.

Doma je spet. Pa kak dom je to? Ni občutka sreče. Kdor se oddalji iz oči, se izgubi iz spomina. Zdf se, da je vzljudil oče tačas še bolj sinova druge svoje že-ne. Oženjeni Hafis ga prezira, Mustafa

bi se rad oženil z Leko — njegova mati dela na to. Iz same nevoščljivosti, pravi Mahmudova mati, ker ve, da je ona na-menila Leko svojemu sinu. Bojijo se, da bi hotel ostati Mahmud doma. Senca tega strahu je omračila že sprejem. Hladen je bil oče, sorodniki neodkriti, sužnji potuhnjeni. Samo mati se ga je razveselila. Zdela se mu je postarana in kakor da jo muči neka skrb. Tožila mu je večkrat v pismih radi Alija — ne mo-re mu povedati vsega v pismu, ker ne zna sama pisati in ker pride pismo lah-ko v druge roke. Zato želi, da govori ž njim na vrtu, ko zaziblje opoldanski počitek harem, seraj in dvorišče.

Že je umolknil klic z minareta, ki po-ziva pravoverne, da slavijo Alaha. Le-no plavajo ribice, tulipani in vrtnice so povesili glave, grmičje in drevje zvija liste. Zaspale, poskrile so se ptice, ne ljubi se metuljem in čebelam, obstalo je vse ono drobno in tiho življenje v travi in v pesku.

Vrtni zid žari. Žari pesek, žari nebo. Močan vonj rož pritiska. Isti zrak, isti vonj priključa stare sanje, misli, glasove... Govorijo ribe, šepče listje? Ka-kor iz zemlje, kakor iz zraka, prihajajo besede:

„Bodi češčena presveta Trojica!“

In glava se nagne pred skrivnostjo, ki jo molijo kristjani, in duša je zavze-ta kakor v razodetju... Glej! Star ob-raz, poln svete resnobe in spoštovanja, ženski obraz, izgovarja češčenje, vele roke se sklepajo: „Čast bodi Očetu in Sinu in Svetemu Duhu...“ (Dalje.)

Skebina za pravilno krmljenje svinj

Iz praktičnega predavanja kmeta Božiča, na gospodar. tečaju v Pliberku

V zadnjih dveh letih se je svinjereja številčno poživila, kljub splošnemu pomanjkanju močnih krmil za pitanje. Da bo pa krmljene, predvsem pitanje, šlo našemu kmetu lažje izpod rok, hočemo opozoriti na primeren in pravilen način krmljenja svinj.

Krmljenje plemenskih svinj

Pravilno krmljenje je važno, kakor pri pitovnih tako tudi pri plemenskih svinjah. Plemenske svinje potrebujejo predvsem beljakovinske krme, dočim zahtevajo pitovne škrobaste krme. Zato jih je treba že pri krmljenju ločiti. Plemenskim svinjam dajmo le malo krompirja in žitne mešanice. Najboljši za nje sta pesa in repa. Kuhani pesi ali repi odlijemo vodo, potem dobro prekvasimo ter dodamo še gotovo množino plev, pretresenega senenega droba, še bolje pa drobno narezane lucerne ali druge detelje. — Morda bodo nekateri gospodarji rekli, da je lucerna in detelja za konje in govejo živino. Vedeti morate, da je za prašiče detelja dober nadomestek za žito, ker je dokazano, da je v enem kg lucerne ali detelje več prebavne beljakovine, kakor pa v 1 kg žita. Razlika je samo ta, da je svinja v toliki meri ne more požreti. Da pa plemenskim svinjam pridenemo tudi otrobe, ali žitne mešanice je samoposebi umevno, ker ravno plemenske svinje prav posebno potrebujejo snovi, ki se nahajajo v tej mešanici. V našem kraju je krompirja za krmo največ na razpolago, tako da se čisto ponekod preveč enostransko krmi. Krompir je zelo bogat na škrobu, a ubog na beljakovinah.

Potrebno je, da se seznanimo z vsemi krmili in da vemo kakšne in v koliki množini vsebujejo posameznih redilnih snovi. V okviru sedanjih možnosti je priporočljiv sledeči sestav krmne mešanice za pitovne svinje:

- 30% zdrobljenega ječmena
- 30% ovsa ali koruze
- 20% raznih otrobov
- 15% oljnatih tropin
- 2% apnene moke
- 2% soli.

V normalnih časih, ko se krmila lahko kupijo in uvažajo:

- 40% ovsa ali ječmena
- 30% zdrobljene koruze
- 20% raznih otrobov
- 10% ribje moke
- 2% apnene moke
- 1% soli.

Kmetje, ki nimajo možnosti, da bi svinjam v poletnem času nudili paše, morajo na vsak način pridejati meša-

nici presejanega pepela ali zdrobljene- ga oglja, v katerem se nahajajo rudnin- ske snovi. Če imajo dovolj paše, dovolj prostora za humozno zemljo, si dobijo teh snovi svinje same.

Važna je tudi sveža zelena krma. Najboljša zelena krma je tratnica, ki jo najdemo povsod. Če je ni dovolj, posej- mo po tratnastih poteh v sadovnjaku pepela in bo tratnica hitro rastla. Ko- simo jo pred sončnim vzhodom, da je rosna in sveža. Oveneke tratnice ne kr- mimo, ker povzroča prebavne motnje. Tratnico lahko nadomestimo z zeleno lucerno ali deteljo.

Svinja ne more prebavljati vlakna- ste in lesnate krme, temveč zahteva lahko prebavno hrano, ker je njeno črevesje krajše od goveje živine. Za nezdravo krmo je svinja zelo občutljiva, stara, skisana krma je strup za svinjo. Zato je treba staro krmo vedno odstra- niti, pravtako ne pripravljati krme za daljši čas. Silos ni dober za svinje.

Avstejski sindikat proti navijanju cen

V zvezi z vestmi, da bode vlada dolo- čila novo razmerje med avstrijskim ši- lingom in ameriškim dolarjem, so pričeli špekulanti med trgovci in po- djetniki povišavati cene živlenskimi potrebščinam. Ljudstva se je polastil nemir. Eni, ki so imele denar na razpo- lago, so hiteli, da si za šiling kupijo, drugi pa si v svoji stiski niti najpotreb- nejšega ne morejo kupiti.

V tem položaju je posegel vmes sin- dikat in kar najodločneje zahteval od vlade, da, ali prepreči zviševanje cen, ali pa bode sindikat zahteval povišanje plač, kar bi praktično pomenilo novo tekmo med cenami in plačami z nedo- glednimi posledicami za vse gospodar- stvo.

Vlada se je odločila, da prepreči na- daljnji porast cen in izsili zopetno pada- nje teh s tem, da bo najkrajšim potom izvedla uvoz večje množine neposrednih živlenskimi potrebščin kakor so živila, obuvala in blaga za obleko.

Vlada pa se seve ne bo mogla izog- niti uravnovešenju kurza med dolarjem in šilingom, ker je v zunanji trgovini prisiljena, da računa z resnično vred- nostjo šilinga.

Ta kurs šilinga ne bo imel neposredno upliva na poviševanje cen v notranjosti, ker naša zunanja trgovina dobiva su- rovine ali potom zamenjave za drugo blago ali pa potom Marshallovega plana.

Priprava svinjske krme naj bo eno- stavna.

Kuhanje je pravzaprav nepotrebno. Vsa zelena krma naj bo sveža. Seneni zdrob, zrezano deteljo ali lucerno in tudi posušeni osat je treba le malo po- pariti. Pesa ali kolerabo krmimo surovo zrezano. Krompir kuhamo ali parimo, ker surovega v večji količini ne preba- vijo. Kuhinjske odpadke je treba dajati sveže. Mleko se daje sladko ali pa kislo. Prestaro kislo mleko škoduje, pri pras- cih povzroči drisko. Žita ne kuhamo, temveč ga dajemo zdrobljenega in me- šanega z oljnatimi tropinami, ribjo mo- ko, senenim zdrobom, krompirjem, pe- so itd. Mešanica naj bo mokra, prepo- jena s toplo vodo, kot nekaki žganci. Seneni zdrob, detelja in lucerna se pri- meša kuhanemu krompirju.

Krmljenje plemenskih svinj mora bi- ti poceni. Po leti dajemo tratnico ali dodamo malo močnih krmil, po zimi se- neni zdrob, zrezano deteljo, pleve in peso. To so najboljše temeljna krmila. Dodatek močne krme naj bo pol do 1 kg dnevno.

Za dojne svinje so potrebna na belja- kovinah bogata krmila.

PROMETNA NESREČA

V soboto zvečer, dne 12. nov., se je pri Zeneku pri St. Lipšu smrtno pone- srečil 18 letni Anton Schlosser in Sinče vesi. Voznik traktorja Huberta Škofa, kinoposestnika v Sinči vesi, Janez Ja- ger se je straktorjem približno 1 km pred Zenekom prevrnil čez breg ob ce- sti. Vozniku in njegovemu prisedniku Heinrich Krassnig-u se je posrečilo med padcem skočiti iz kabine in sta se oba le malo opraskala.

Drugi spremljevalec, 18 letni Anton Schlosser, ki je ravno predpoldan dobil v Velikovcu svojo vajeniško izpričevalo mizarskega pomočnika in je sedel na drvah, ki jih je imel traktor naložene, je prišel med kolesa in je bil na mestu mrtev. Prizadeti družini izrekamo svoje sožalje.

PRITOŽBE NAŠIH NAROČNIKOV GLEDE DOSTAVLJANJA LISTA

Ako se Vam list ne dostavlja redno, se obrnite na pristojni poštni urad in zahtevajte list. Za slučaj pa, da ni mo- goče zadeve urediti na poštnem uradu samem, tedaj prosimo, da nam takoj sporočite.

Kjer pa smo dobili konkretne pritož- be, smo se takoj obrnili na poštno di- rekcijsko v Celovcu, da nedostatke od- pravi.

UPRAVA.

Bozor!

Rok za vlaganje prošelj za izstavi- tev izkaznic po § 4 zakona za zaščito žrtev nacizma „Opferfürsorgegesetz“ poteče po zakonu 31. 12. 1949. Kakor smo izvedeli, bo v zvezi s peto spremem- bo in dopolnitvijo tega zakona rok za vlaganje prošelj podaljšan do 31. 3. 1950.

Upamo, da bo peta sprememba zako- na prinesla tudi enake pravice našim izseljencem, kakor smo to tudi pri kanc- lerju Figlu zahtevali. Do sedaj so bili namreč po besedilu zakona izrečno iz- seljenci izvzeti, čeprav so v ostalem vse pogoje izpolnili.

Vseh 165 poslancev dunajskega par- lamenta je pozabilo hoté ali nehoté na slovenske izseljence. Tudi ta slučaj ka- že, da mora biti Slovencem zajamčena posebna zaščita, ko uradni krogi tako radi pozabijo na nje.

ZANIMIVOSTI

V bližini Brda pri Šmohoru je zavrg- la krava v petem mesecu nosečnosti pe- tero telet. To je vsekako zelo redek slučaj take plodnosti. Kravo so rešili.

TOLSTI VRH NAD GREBINJEM

Pri delu v domačem umetnem mlinu na turbinski pogon si je poškodovala nogo Ravnikova mati Marija Miklautz. Zdravi se v Celovcu v bolnišnici.

Želimo ji, da bi kmalu mogla zdrava na Tolsti vrh.

ca pa je spala. Vedno je takoj po kosilu morala v posteljo, sicer je bila sitna. Urši pa ni mogla zdržati.

„Marijca, jutri bo atej prišel. Že ju- tri ga boš v resnici videla, ne samo na sliki in na kolenih te bo zibal, veš!“

Mala je hitro skočila s posteljice: „Atej, kje je atej? Danes ga hočem videti!“

„Saj sem ti povedala, da ga boš jutri videla,“ je zatrjevala Urši.

Marijca je bila že huda. „Teta Rezi- ka je vedno rekla „jutri bo pa atej pri- šel, le pridna bodi.“ Tolikokrat je tako rekla, ateja pa nikoli ni bilo domov.“

„Veš, tá jutri, je pa res „ta pravi“. Mama bo celo noč pekla pogače za ate- ja. In ko bodo pečene, bo že jutri. Samo enkrat greš še spat, predno bo atej do- ma. In ko bo že spet večer, te bo tudi on pokrižal in poljubil na čelo.“ Tako lepo je znala dopovedovati Urši, da je bila Marijca potolažena.

Medtem so še prihitele sosedje pripo- vedovat, kaj je radio povedal, in sose- dje spraševati, kdaj Mihej pride. Na mi- zi v veži je bil hleb kruha in vrč mošta, za tiste, ki so zaradi „žeje“ prišli spra- ševati. „Naj vsi občutijo gospodarjev prihod,“ je mislila Milka in ni z ničemer skoparila.

Drugo jutro so tudi deklice bile zgo- daj na nogah. Milka je vse vzela s se- boj v Celovec. „Samo enkrat se vrne oče, naj bodo vse zraven,“ si je mislila.

V mestu so še dolgo morale čakati

Dam ob Dravi

(Nadaljevanje)

Vlak je došel ves v zelenju na cilj, ljudstvo je tiščalo naprej, vsak je hotel prvi videti in pozdraviti težko pričakovanega svojca. Mici je gledala po najvišjih možeh, saj je bil njen Gregi pravi velikan, močen in črn, da bi ga takoj že od daleč spoznala. Prvi možje so že stopali iz železniških voz. Vagoni so se praznili, a njenega moža ni bilo nikjer videti. Iskala je in iskala med množico znani obraz, pa ga ni našla. Tesno ji je že bilo, v skrbeh, da je morda z zbolel je šla vprašat v pisarno, kaj je z Gregorjem Dobnik. Gledali so uradni- ki listo, a imena njenega moža ni bilo zraven. Neki Gregor Robnik se je vr- nil; verjetno je ona napačno slišala, so ji pojasnili uradniki. Razočarana je od- šla domov. — Milka jo je prav dobro razumela. Zvesta, ljubeča žena je tako pričakovala moža, da je v svoji trdni veri, da pride, še ime narobe razumela.

Deklicam se ni za božič spomnila njih srčna želja. Ateja ni bilo, ne za božič ne za veliko noč, ne za vse svete, tako, da se je bližal spet nov božič. Babica pa ta advent nič niso mogli v cerkev. Že novembra so prestali hudo pljučnico in od tedaj niso bili trdnega zdravja. Go- spodinja ni vedela, naj piše možu o ma-